

Azərbaycan Respublikasının
Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi

Aqrar Xidmətlər
Agentliyi

Aqrar Təlim Mərkəzi

Xiyar bitkisinin
becərilməsi üzrə
təqvim planı

www.axa.gov.az

Xiyar bitkisinin becərilməsi üzrə təqvim planı

Yanvar

Torpaqda kifayət qədər rütubət ehtiyatını təmin olunması və zərərli orqanizmlərin məhv olması üçün sahələrdə qış aratı aparılır. Maşın və texnikalar təmir edilərək saz vəziyyətə gətirilir.

Fevral

Xiyar bitkisi bir qayda olaraq açıq sahəyə toxum səpilməklə becərilir. Səpin və şitil üçün sağlam, cücərmə qabiliyyəti yüksək olan iri toxumlar seçilərək tədarük olunur. Xəstəlik və zərərvericilərdən qorunması məqsədilə toxumların dərmanlanması yerinə yetirilir.

Mart

Səpin üçün nəzərdə tutulan sahələrə üzvi və mineral gübrələr verilməklə təkrar şum aparılır. Diskli mala ilə torpağın üst qatı yumşaldılır, alağ otlarından təmizlənilir. Faraş məhsul almaq üçün xırda ölçülü polietilen örtüklü və ya açıq sahəyə qidalı kublarda becərilmiş hazır şitillər əkilir. Xiyar şitili ancaq kub və ya dibçəkdə becərilməlidir.

Aprel

Erkən səpin aparılan yerlərdə ayın 5-10-u arasında, gec səpilən yerlərdə isə aprelin 20-30-u arasında sahə təkrar 18-20 sm dərinlikdə şumlanır, malalanır və şırımlar açılır. İsladılaraq cücərdilmiş toxumlar şırımın yanına, bazının döşünə səpilir. Payızda gübrə verilməyibsə, yazda yuvalar açılmış yerlərə 0,5-1 kq meşə və ya peyin çürüntüsü superfosfatla qarışdırılaraq verilir.

May

Cücərtilər alındıqdan sonra bitkiyə sızdırma üsulu ilə birinci su verilir. Bitkidə 2-3 yarpaq əmələ gəldikdə torpaq analizinin nəticələrinə uyğun olaraq 1-ci yeşləmə verilir və hər yuvada 1-2 bitki saxlamaqla seyrəltmə aparılır. 3-4 əsas yarpaq əmələ gəldikdə 2-ci, çiçəkləmə fazasının başlanğıcında növbəti əlavə yeşləmə verilir. Xəstəlik və zərərvericilərə qarşı müşahidə və mübarizə tədbirləri aparılır.

İyun

Aqrotexniki qulluq işləri davam etdirilir. Xəstəlik və zərərvericilərə qarşı mübarizə tədbirləri davam etdirilir. Bitkilərə əlavə yemləmə olaraq üzvi və mineral gübrələr verilir. Yetişmiş meyvələrin yığımına başlanılır.

İyul

Bitkilər kütləvi çiçəkləmə fazasında olduğundan mayalanmış çiçəklərin tökülməməsi üçün aqrotexniki qulluq işləri tədricən azaldılır. Məhsulun yığılı davam etdirilir.

Avqust

Toxum alınması məqsədilə yığılmış meyvələr 15-20 gün saxlanılır, yumşaldandan sonra toxum əl ilə və ya toxumçıxaran maşınla çıxarılır. Toxumlar şirə ilə birlikdə metal olmayan qablara yığılır. Havanın istiliyindən asılı olaraq 1-4 gün fermentləşmə üçün saxlanılır. Sonra toxumlar yuyulur və otaq temperaturunda qurudularaq qablaşdırılır.

Senyabr

Toxum materialları dərmanlanaraq rütubət olmayan örtülü rəflərdə saxlanılır. Növbəti ildə xiyar əkiləcək sahə seçilir. Xiyarın becərilməsi üçün mexaniki tərkibcə yüngül, qida maddələri ilə zəngin münbit torpaqların olması vacibdir. Xiyar üçün əsas sələf bitkiləri çoxillik otlar, pomidor, dənli və dənli paxlalılar, kökümeyvəli, kələm, soğan, kartof və s. hesab olunur.

Oktyabr - Noyabr - Dekabr

Əkin üçün seçilən sahə bitki qalıqlarından təmizlənir, diskli mala ilə 10-12 sm dərinlikdə üzlənir. Torpaqlar aqrokimyəvi analiz olunur. Əsas şum altına verilməsi nəzərdə tutulan peyin və mineral gübrə ehtiyatı tədarük olunur. Torpaqda ön kotancılıq kotanla 25-28 sm dərinlikdə əsas şum aparılır. Qışda sahəyə dondurma suyu verilir.

Xiyar bitkisinin mühafizə sxemi

Zərərli orqanizmlər	İstifadə olunan pestisidlər
Unlu şəh	Azoxystrobin 250 q/l - 75 ml/ 100 l su, Carbendazim 50% - 50 q/ 100 l su, Kükürd 80% - 400 q/ 100 l su Penconazole 100 q/l - 50 ml/ 100 l su, Triadimenol 250 q/l - 20 ml/ 100 l su.
Yalançı unlu şəh	Bitki qalıqları toplanmalı, açıq sahə və istixanadan kənarlaşdırılmalıdır. Növbəli əkin sistemində əməl edilməlidir. Tağlı bitkilər, eləcə də xiyar əvvəlki əkin yerinə 2-3 ildən sonra qaytarılmalıdır.
Antraknoz	Mis chloroksid - 50 q/10 l su Azoxystrobin - 250 q/l - 0,4- 0,6 l/ha
Askoxitoz	2-5%-li formalinlə istixananın daxili səthi dezinfeksiya edilir. Askoxitozun yarpaq forması inkişaf edən zaman 0,7-1%-li bordo məhlulu ilə çiləmə aparılır.
Alternarioz	Xəstəliyin ilkin əlamətləri görüldükdə 0,7%-li Bordo məhlulu və ya 0,3%-li mis chloroksid ilə çiləmə aparılmalıdır.
Ağ çürümə	İprodione 50% - 75 q / 100 l su
Yaş çürümə	Xəstəliyin ilkin əlamətləri görüldükdə mis tərkibli fungisidlər (1%-li bordo məhlulu və onun əvəzediciləri) ilə dərmanlama aparılır, ehtiyac olduqda isə çiləmə təkrarlanır.
Tor gənəsi	Abamectin 18 q/l - 2,5 l/ha, Malathion 525 q/l - 0,6-1,2 l/ha, Avertin N 20 qr/l - 2-4 l/ha
Ağqanadlı	Chlorpyrifos ethyl 480 q/l- 2 l/ha Cypermethrin 250 q/l-0,3 l/ha, Deltamethrin 250 q/l- 1 l/ha

